

טורקיה חזקה היא נכס לאירופה [?] עד שהיא תתהפך

08.07.2026 | חנן שי | written by

מאז הפלישה הרוסית לאוקראינה, הפכה רוסיה, בצדק, למוקד החשיבה הביטחונית האירופית. מדינות היבשת מגדילות תקציבי ביטחון, משקמות צבאות שנשחקו עשרות שנים ומתכוננות לעימות במזרח. אולם באותו זמן, בשוליה הדרום-מזרחיים של אירופה, הולכת ומתחזקת מעצמה אחרת: טורקיה.

בניגוד לרוסיה, שכוחות היבשה שלה נשחקו במלחמה ממושכת, טורקיה נהנית מאוכלוסייה גדולה, פוטנציאל גיוס רחב, צבא היבשה הגדול בנאט"ו באירופה, תעשייה ביטחונית מתפתחת במהירות, ניסיון מבצעי עשיר ומיקום גיאוגרפי שמעניק לה השפעה על הבלקן, הים השחור, האגאי ומזרח הים התיכון. והיא אינה מדינה מרוחקת.

לטורקיה מחלוקות עמוקות ומתמשכות עם יוון וקפריסין [?] שתיהן חברות נאט"ו. במקביל, היא מחזיקה מנופי לחץ והשפעה משמעותיים על מדיניות האיחוד: הסדר ההגירה מ-2016 ששימש בעבר כלי מיקוח, מיקומה כשער מעבר מסוריה והמזרח התיכון, וזיקותיה הפוליטיות בבלקן ובקווקז.

אין באמור כדי לרמוז לנאמנות כפולה של אזרחים אירופים ממוצא טורקי. די בכך שלטורקיה עצמה יש יכולת השפעה היברידית [?] דיפלומטית, כלכלית, תשתיתית וגיאואסטרטגית [?] על המרחב האירופי, לצד כוח צבאי גדול בסמיכות מיידית.

מול ישראל, טורקיה היא יריבה אזורית חזקה. מול אירופה היא עלולה להיות דבר מסוכן יותר: מעצמה בעלת מכלול מנופי כפייה [?] צבאיים, גיאוגרפיים, כלכליים, תשתיתיים ופוליטיים.

יש במצב הזה משהו מסיפורו של יפתח הגלעדי: הבן הדחוי, שהורחק מביתו, נקרא לשוב כאשר הופיע האיום מבחוץ. אירופה, שלא מצאה לטורקיה מקום בתוך ביתה הפוליטי, עלולה למצוא את עצמה תלויה בכוחה כדי להגן על הבית מבחוץ. וכאשר הדחוי נעשה למגן, השאלה אינה רק מפני מי הוא מגן, אלא איזה מחיר פוליטי ואסטרטגי ידרוש בתמורה.

זהו הפרדוקס האסטרטגי החדש: אותה אירופה שנמנעה במשך עשרות שנים מקבלת טורקיה לאיחוד, בשל גודלה, זהותה והפערים העמוקים, רואה כעת כיצד ארצות הברית מבקשת להפוך אותה לעמוד השדרה הצבאי של נאט"ו 3.0. מה שלא התקבל כ"אירופי" בתוך הבית, מתקבל כעת כ"נכס" בחצר האחורית.

התנין שמעבר לאוקיינוס

מנקודת מבט אמריקנית יש היגיון בחיזוק טורקיה: חברה בנאט"ו, צבא גדול, שליטה במעברים אסטרטגיים ומשקל נגד לרוסיה ולאייראן. אך האינטרס האמריקני אינו זהה בהכרח לאינטרס האירופי, בוודאי שלא לישראלי.

ארצות הברית מוגנת על ידי האוקיינוס. אירופה וישראל חיות בטווח הישיר. אם עוצמתה הגוברת של אנקרה תשמש בעתיד לכיוונים אחרים, הן אלו שישלמו את המחיר. עבור ישראל הסיכון גלוי: שאיפות אזוריות, מעורבות בסוריה שלאחר אסד, התבססות במרחב, חמאס וחתייה למעמד מוביל במזרח הים התיכון.

הבעיה עמוקה יותר. לאחר המלחמה הקרה צבאות המערב התרחקו מהכרעה והתמקדו בהרתעה וניהול סיכונים. ישראל שילמה על כך ב-7 באוקטובר. אירופה עלולה לשלם מחיר דומה.

השאלה הנכונה אינה "האם טורקיה מתכוונת לתקוף היום?", אלא "האם נבנה פוטנציאל כוח שעלול להפוך לאיום?" כוונות משתנות במהירות, יכולות לא.

אירופה אינה צריכה להכריז על טורקיה כאויבת, אך היא חייבת לחזור לחשיבה אסטרטגית רצינית: לבחון יכולות, לשקם את כוחותיה היבשתיים, להכין תשובות למקרה שכוונות ישתנו, ולהימנע מחיזוק בלתי מותנה.

הזדמנות לשותפות

דווקא כאן נפתחת הזדמנות לישראל ולאירופה. איום משותף יכול להפוך לאינטרס משותף. ישראל, יוון וקפריסין כבר חולקות אינטרסים במזרח הים התיכון. ישראל יכולה להציע ניסיון, מודיעין, טכנולוגיה והגנה אווירית. אירופה יכולה להעניק עומק מדיני וכלכלי.

אירופה כבר החליטה פעם שטורקיה אינה יכולה להיכנס אל ביתה. מאותן סיבות, עליה להיזהר מאוד מהאכלת התנין הגדל על סף דלתה.

ישראל למדה ב-7 באוקטובר את מחירה של אשליה. אירופה אינה צריכה ללמוד את הלקח בדרך הקשה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 08 ביולי 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.